

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. balandžio 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR — Europos arešto orderis — Atsisakymo vykdyti motyvai — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — 4 straipsnis — Nežmoniško ar žeminančio elgesio uždraudimas — Laisvės atėmimo sąlygos išduodančiojoje valstybėje narėje“

Sujungtose bylose C-404/15 ir C-659/15 PPU

dėl prašymų priimti prejudicinį prašymą pagal SESV 267 straipsnį, pateiktų 2015 m. liepos 13 d. ir gruodžio 8 d. *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas, Vokietija), sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo atitinkamai 2015 m. liepos 27 d. ir gruodžio 9 d., bylose dėl Europos areštų orderių vykdymo, išduotų

Pál Aranyosi (C-404/15),

Robert Căldăraru (C-659/15 PPU),

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai L. Bay Larsen, T. von Danwitz ir D. Šváby, teisėjai A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas), M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, M. Vilaras ir E. Regan,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. vasario 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- P. Aranyosi, atstovaujamo advokatės R. Chekerov,
- R. Căldăraru, atstovaujamo advokato J. van Lengerich,
- *Generalstaatsanwaltschaft Bremen*, atstovaujamos *Oberstaatsanwalt* M. Glasbrenner,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, M. Hellmann ir J. Kemper,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vlácil,
- Airijos, atstovaujamos E. Creedon, L. Williams, G. Mullan ir A. Joyce,

* *Proceso kalba: vokiečių.

- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Sampol Pucurull,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos F.-X. Bréchet, D. Colas ir G. de Bergues,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos D. Kriauciūno ir J. Nasutavičienės,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fehér, G. Koós ir M. Bóra,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir J. Langer,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Eberhard,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos R. Radu ir M. Bejenar,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos V. Kaye, padedamos baristerio J. Holmes,
- Europos Komisijos, atstovaujamos W. Bogensberger ir R. Troosters,

susipažinęs su 2016 m. kovo 3 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu [pagrindų] sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, p. 24; toliau – Pagrindų sprendimas), 1 straipsnio 3 dalies, 5 straipsnio ir 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šie parašymai pateikti Vokietijoje vykdam du Europos arešto orderius, *Miskolci járásbíróság* (Miškolco apylinkės teismas, Vengrija) ikiteisminio tyrimo teisėjo išduotus atitinkamai 2014 m. lapkričio 4 d. ir gruodžio 31 d. dėl P. Aranyosi, ir *Judecătoria Făgăraș* (Fegerašo pirmosios instancijos teismas, Rumunija) 2015 m. spalio 29 d. dėl R. Căldăraru išduotą Europos arešto orderį.

Teisinis pagrindas

EŽTK

- 3 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 3 straipsnyje „Kankinimo uždraudimas“ nustatyta:
„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.“
- 4 EŽTK 15 straipsnyje „Nukrypimas nuo įsipareigojimų nepaprastosios padėties atveju“ numatyta:
„1. Kilus karui ar susidarius nepaprastajai padėčiai, dėl kurių iškilo grėsmė tautos gyvavimui, kiekviena Aukštoji susitarianči šalis gali imtis priemonių, kuriomis nukrypstama nuo įsipareigojimų pagal šią Konvenciją tik tiek, kiek to reikalauja padėties kritiškumas, su sąlyga, kad tokios priemonės neprieštarauja kitiems jos įsipareigojimams pagal tarptautinę teisę.
2. Ankstesnė nuostata neleidžia nukrypti nuo įsipareigojimų <...> pagal 3 straipsnį <...>

<...>“

- 5 EŽTK 46 straipsnio „Sprendimų privalomumas ir jų vykdymas“ 2 dalyje numatyta:

„Galutinis [Europos Žmogaus Teisių] Teismo [(toliau – EŽTT)] sprendimas siunčiamas Ministrų Komitetui, kuris prižiūri jo vykdymą.“

Europos Sąjungos teisė

Chartija

- 6 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 1 straipsnyje „Žmogaus orumas“ nustatyta:

„Žmogaus orumas yra neliečiamas. Jį reikia gerbti ir saugoti.“

- 7 Chartijos 4 straipsnyje „Kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas“ numatyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.“

- 8 Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose (OL C 303, 207, p. 17, toliau – Chartijos išaiškinimai) numatyta, kad „[Chartijos] 4 straipsnyje nurodyta teisė yra EŽTK 3 straipsnyje garantuota teisė, kurios formuluotė yra ta pati: <...>. Pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį jo esmė ir taikymo sritis yra tokia pati kaip EŽTK straipsnio“.

- 9 Chartijos 6 straipsnyje „Teisė į laisvę ir saugumą“ numatyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą.“

- 10 Chartijos 48 straipsnio „Nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą“ 1 dalyje nustatyta:

„Kiekvienas kaltinamas padaręs nusikaltimą asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.“

- 11 Chartijos 51 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:

„Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsizvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. <...>“

- 12 Chartijos 52 straipsnio „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.“

Pagrindų sprendimas

13 Pagrindų sprendimo 5–8, 10 ir 12 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

- „(5) <...> pradėjus taikyti naują supaprastintą nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykdant baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn, galima panaikinti dabartinės ekstradicijos tvarkos sudėtingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. <...>
- (6) Šiame [P]agrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.
- (7) Kadangi valstybės narės, veikdamos vienašališkai, negali pakeisti daugiašalės ekstradicijos sistemos, kuri remiasi 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, ir todėl dėl šios užduoties masto ir poveikio ją geriau galima įvykdyti Sąjungos lygiu, Taryba gali priimti priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, nurodytu [ES] 2 straipsnyje ir [EB] 5 straipsnyje. Vadovaujantis proporcingumo principu, nustatytu pastarajame straipsnyje, šis [P]agrindų sprendimas nereglamentuoja daugiau, nei būtina šiam tikslui pasiekti.
- (8) Sprendimams dėl Europos arešto orderio vykdymo turi būti taikoma pakankama kontrolė, o tai reiškia, kad valstybės narės, kurioje prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas, teisminė institucija turi priimti sprendimą dėl jo (jos) perdavimo.

<...>

- (10) Europos arešto orderio mechanizmas remiasi aukštu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu. Jo įgyvendinimą galima sustabdyti tik tuo atveju, jei viena iš valstybių narių sunkiai ir nuolat pažeidinėja [ES] 6 straipsnio 1 dalyje išdėstytus principus, Tarybos nustatytus pagal [ES] 7 straipsnio 1 dalį, ir dėl to atsiranda jos 7 straipsnio 2 dalyje nurodytos pasekmės.

<...>

- (12) Šis [P]agrindų sprendimas grindžiamas pagarba pagrindinėms teisėms ir principams, kurie pripažįstami [ES] 6 straipsnyje ir kurie atsispindi [Chartijoje], ypač jos VI skyriuje. Jokia šio [P]agrindų sprendimo nuostata negali būti išaiškinta taip, lyg ji draustų atsisakyti perduoti asmenį, kurio areštui yra išduotas Europos orderis, kai yra objektyvių priežasčių manyti, kad minėtas arešto orderis yra išduotas, siekiant persekioti ar bausti asmenį dėl jo (jos) lyties, rasės, religijos, etninės kilmės, tautybės, kalbos, politinių įsitikinimų ar seksualinės orientacijos arba kad to asmens padėtis gali būti pažeista dėl bet kurios iš tų priežasčių.

<...>“

14 Pagrindų sprendimo 1 straipsnyje „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ numatyta:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę, arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio [P]agrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis [P]agrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus [ES] 6 straipsnyje.“

15 Pagrindų sprendimo 3, 4 ir 4a straipsniuose pateikti Europos arešto orderio privalomojo ir neprivalomojo nevykdymo pagrindai.

16 Pagrindų sprendimo 5 straipsnio „Išduodančiosios valstybės narės suteikiamos garantijos ypatingais atvejais“, nustatyta:

„Vykdančiajai teisminei institucijai vykdančiosios valstybės narės teisę gali būti taikomi šie reikalavimai:

<...>

2) jei už nusikalstamą veiką, dėl kurios yra išduotas Europos arešto orderis, baudžiama laisvės atėmimu iki gyvos galvos arba įkalinimu iki gyvos galvos, minėto arešto orderio vykdymui gali būti taikomas reikalavimas, kad išduodančioji valstybė narė savo teisės sistemoje turėtų nuostatas dėl skirtos bausmės ar kitokios priemonės persvarstymo gavus tokį prašymą arba ne vėliau kaip po 20 metų arba turėtų nuostatas dėl malonės suteikimo, kurio asmuo turi teisę prašyti pagal išduodančiosios valstybės narės teisę arba praktiką, siekdamas, kad tokia bausmė arba priemonė nebūtų vykdoma;

3) kai asmuo, kurio atžvilgiu yra išduotas Europos arešto orderis, siekiant jį patraukti baudžiamajon atsakomybėn, yra vykdančiosios valstybės narės pilietis arba gyventojas, perdavimui gali būti taikomas reikalavimas, kad apklausus asmenį, jis būtų grąžintas vykdančiajai valstybei narei ir ten atliktų išduodančiojoje valstybėje narėje jam priimtą laisvės atėmimo bausmę arba įvykdytų sprendimą dėl įkalinimo.“

17 Pagrindų sprendimo 6 straipsnyje „Kompetentingų teisminių institucijų nustatymas“ nurodyta:

„1. Išduodančioji teisminė institucija - tai išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga išduoti Europos arešto orderį.

2. Vykdančioji teisminė institucija - tai vykdančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga vykdyti Europos arešto orderį.

3. Kiekviena valstybė narė Tarybos Generaliniam sekretoriatui praneša kompetentingą pagal jos teisę teisminę instituciją.“

18 Pagrindų sprendimo 7 straipsnis „Kreipimasis į centrinę instituciją“ suformuluotas taip:

„1. Kiekviena valstybė narė gali paskirti centrinę instituciją arba, jei taip numato jos teisinė sistema, kelias centrines institucijas, kurios padėtų kompetentingoms institucijoms.

2. Valstybė narė, prireikus ir atsižvelgdama į savo vidaus teisminės sistemos sąrangos ypatybes, centrinę instituciją (institucijas) gali paskirti atsakingą už administracinį Europos arešto orderių perdavimą ir priėmimą bei už visą kitą su jais susijusį oficialų susirašinėjimą.

Valstybė narė, norėdama pasinaudoti pirmiau šiame straipsnyje minėtomis galimybėmis, Tarybos Generaliniam sekretoriatui praneša informaciją, susijusią su paskirtąja centrine institucija ar institucijomis. Šie pranešimai yra privalomi visoms išduodančiosios valstybės narės institucijoms.“

19 Pagrindų sprendimo 12 straipsnyje „Asmens laikymas laisvės atėmimo vietose“ nustatyta:

„Kai asmuo areštuojamas pagal Europos arešto orderį, vykdančioji teisminė institucija pagal vykdančiosios valstybės narės teisę nusprendžia, ar prašomą perduoti asmenį reikėtų laikyti laisvės atėmimo vietoje. Asmuo pagal vykdančiosios valstybės narės vidaus teisę gali būti bet kuriuo metu laikinai paleistas, jei minėtos valstybės narės kompetentinga institucija imasi visų, jos nuomone, reikalingų priemonių užtikrinti, kad asmuo nepasislėptų.“

20 Pagrindų sprendimo 15 straipsnyje „Perdavimo sprendimas“ nustatyta:

„1. Vykdančioji teisminė institucija, laikydamosi šiame pamatiniame [Pagrindų] sprendime nustatytų terminų ir sąlygų, nusprendžia, ar asmuo turi būti perduotas.

2. Jei vykdančioji teisminė institucija mano, kad išduodančiosios valstybės narės praneštos informacijos nepakanka sprendimui dėl perdavimo priimti, ji paprašo skubiai pateikti būtiną papildomą informaciją, ypač susijusią su 3–5 ir 8 straipsniais, ir, atsižvelgdama į tai, kad reikia laikytis 17 straipsnyje nustatytų terminų, gali nustatyti terminą, iki kurio ji turi gauti tokią informaciją.

3. Išduodančioji teisminė institucija gali bet kuriuo metu vykdančiajai teisminei institucijai nusiųsti bet kokią papildomą naudingą informaciją.“

21 Pagrindų sprendimo 17 straipsnyje „Sprendimo dėl Europos arešto orderio vykdymo priėmimo terminai ir tvarka“ numatyta:

„1. Europos arešto orderis nagrinėjamas ir vykdomas skubos tvarka.

2. Tais atvejais, kai prašomas perduoti asmuo sutinka būti perduotas, galutinis sprendimas dėl Europos arešto orderio vykdymo turėtų būti priimtas per 10 dienų nuo tokio sutikimo davimo.

3. Kitais atvejais sprendimas dėl Europos arešto vykdymo turėtų būti priimtas per 60 dienų nuo prašomo perduoti asmens arešto.

4. Kai ypatingais atvejais Europos arešto orderio įvykdyti per šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus terminus negalima, vykdančioji teisminė institucija nedelsdama apie tai praneša išduodančiajai teisminei institucijai ir nurodo tokio uždelimo priežastis. Tokiu atveju terminą galima pratęsti dar 30 dienų.

5. Kol vykdančioji teisminė institucija dėl Europos arešto orderio nėra priėmusi galutinio sprendimo, ji užtikrina, kad būtų užtikrinamos efektyviam asmens perdavimui būtinos materialiosios sąlygos.

<...>

7. Kai išimtinėmis aplinkybėmis kuri nors valstybė narė negali laikytis šiame straipsnyje numatytų terminų, ji apie tai praneša Eurojustui, nurodydama vėlavimo priežastis. Be to, valstybė narė, kuri patiria nuolatinį kitos valstybės narės vėlavimą, susijusį su Europos arešto orderio vykdymu, apie tai praneša Tarybai siekdama, kad būtų įvertinta, kaip valstybių narių lygiu yra įgyvendinamas šis pamatinis [Pagrindų] sprendimas.“

22 Pagal Pagrindų sprendimo 23 straipsnį „Asmens perdavimo terminai“:

„1. Prašomas perduoti asmuo perduodamas kuo greičiau atitinkamų institucijų suderintą dieną.

2. Asmuo perduodamas ne vėliau kaip praėjus 10 dienų nuo galutinio sprendimo dėl Europos arešto orderio vykdymo.

<...>

4. Išimtiniais atvejais perdavimas gali būti laikinai sustabdytas dėl rimtų humanitarinio pobūdžio priežasčių, pavyzdžiui, jei yra rimto pagrindo manyti, kad dėl to akivaizdžiai kils pavojus prašomo perduoti asmens gyvybei ar sveikatai. Europos arešto orderis įvykdomas, kai tik išnyksta tokios priežastys. Vykdančioji teisminė institucija nedelsdama apie tai praneša išduodančiajai teisminei institucijai ir susitaria dėl naujos perdavimo datos. Tokiu atveju perdavimas turi įvykti per 10 dienų nuo naujai suderintos datos.

5. Pasibaigus šio straipsnio 2–4 dalyse nurodytam terminui, jei asmuo vis dar yra laikomas nelaisvėje, jis yra paleidžiamas.“

Vokietijos teisė

23 Pagrindų sprendimas į Vokietijos teisės sistemą buvo perkeltas 1982 m. gruodžio 23 d. Įstatymo dėl tarptautinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose (*Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen*), iš dalies pakeisto 2006 m. liepos 20 d. Įstatymu dėl Europos arešto orderio (*Europäisches Haftbefehlsgesetz*) (*BGBL.*, 2006, I, p. 1721, toliau – IRG), 78 ir 83k straipsniais.

24 IRG 15 straipsnyje „Suėmimas ekstradicijos tikslu“ nustatyta:

„1. Gavus ekstradicijos prašymą gali būti nurodoma suimti persekiojamą asmenį, jeigu:

- 1) yra pavojus, kad jis vengs ekstradicijos procedūros arba ekstradicijos vykdymo; arba
- 2) remiantis konkrečiais faktais yra didelis įtarimas, kad persekiojamas asmuo apsunkins tiesos paieškas per procesą užsienyje arba per ekstradicijos procedūrą.

2. 1 dalis netaikoma, kai ekstradicija iš karto atrodo esanti neleistina.“

25 IRG 24 straipsnyje „Arešto orderio, išduoto ekstradicijos tikslu, panaikinimas“ numatyta:

„1. Arešto orderis, išduotas ekstradicijos tikslu, turi būti iš karto panaikinamas, kai nebėra sulaikymo arba suėmimo ekstradicijos tikslu sąlygų arba kai ekstradicija pripažinta neleistina.

2. Arešto orderis, išduotas ekstradicijos tikslu, taip pat turi būti panaikinamas prokuratūros prie apeliacinio apygardos teismo prašymu. Kartu su šiuo prašymu prokuratūra nurodo paleisti persekiojamą asmenį į laisvę.“

26 Pagal IRG 29 straipsnio 1 dalį apeliacinis apygardos teismas prokuratūros prašymu priima sprendimą dėl ekstradicijos leistinumą, kai persekiojamas asmuo nesutinka su ekstradicija. Pagal IRG 32 straipsnį šiuo klausimu priimama nutartis.

27 IRG 73 straipsnyje nustatyta:

„Teisinė pagalba ir duomenų perdavimas be prašymo neleistini, jei jie prieštarauja esminiams Vokietijos teisinės sistemos principams. Kai pateikiamas prašymas pagal šio įstatymo aštuntą, devintą ir dešimtą dalis, teisinė pagalba yra neleistina, jeigu ji prieštarauja ESV 6 straipsnyje įtvirtintiems principams.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-404/15

- 28 P. Aranyosi yra 1996 m. liepos 14 d. Sikse (Vengrija) gimęs Vengrijos pilietis.
- 29 *Miskolci járásbírószág* (Miškolco apylinkės teismas) ikiteisminio tyrimo teisėjas atitinkamai 2014 m. lapkričio 4 d. ir gruodžio 31 d. išdavė du Europos arešto orderius dėl P. Aranyosi, siekiant perduoti jį Vengrijos teisminėms institucijoms, kad šios galėtų patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn.
- 30 Remiantis 2014 m. lapkričio 4 d. Europos arešto orderiu, P. Aranyosi 2014 m. rugpjūčio 3 d. įsibrovė į gyvenamąjį namą Sajohidveg (Vengrija). Per šį įsilaužimą įtariamasis pavogė, be kita ko, 2 500 eurų ir 100 000 Vengrijos forintų (HUF) (apie 313 eurų) grynaisiais, taip pat įvairių vertingų daiktų.
- 31 Be to, pagal 2014 m. gruodžio 31 d. Europos arešto orderį P. Aranyosi kaltintas, kad 2014 m. sausio 19 d. per langą įsibrovė į Sajohidveg mokyklą, sulaužė daug durų pastato viduje ir pavogė techninių įrenginių bei grynųjų pinigų. Nurodyta vagystės suma yra 244 000 HUF (apie 760 eurų), turtinė žala – 55 000 HUF (apie 170 eurų).
- 32 P. Aranyosi buvo sulaikytas 2015 m. sausio 14 d. Brėmene (Vokietija) pagal paieškos skelbimą, pateiktą Šengeno informacinėje sistemoje. Tą pačią dieną jį apklausė *Amtsgericht Bremen* (Brėmeno apylinkės teismas, Vokietija) ikiteisminio tyrimo teisėjas.
- 33 P. Aranyosi teigė, kad yra Vengrijos pilietis, gyvenantis Brėmerhafene (Vokietija) su motina, nevedęs, turi sugyventinę ir 8 mėnesių vaiką. Jis ginčijo veikas, kuriomis buvo kaltinamas, ir nurodė, kad nesutinka su supaprastinta perdavimo procedūra.
- 34 Brėmeno generalinis prokuroras nurodė išleisti P. Aranyosi į laisvę, nes nebuvo akivaizdaus pavojaus, kad jis vengs perdavimo procedūros. 2015 m. sausio 14 d. *Generalstaatsanwaltschaft Bremen* (Brėmeno generalinė prokuratūra), remdamasi tam tikromis laikymo Vengrijos laisvės atėmimo įstaigose sąlygomis, kurios neatitinka minimalių Europos standartų, paklausė *Miskolci járásbírószág* (Miškolco apylinkės teismas), kokioje įstaigoje P. Aranyosi būtų įkalintas perdavimo atveju.
- 35 2015 m. vasario 20 d. rašte, kurio kopija gauta tarpininkaujant Vengrijos teisingumo ministerijai, 2015 m. balandžio 15 d., Miškolco apylinkės prokuratūra nurodė, kad šioje byloje priverstinė prevencinio sulaikymo priemonė, taikoma baudžiamosiose bylose, ir prašymas taikyti laisvės atėmimo bausmę nėra būtini.
- 36 Prokuratūra nurodė, kad Vengrijos baudžiamojoje teisėje yra daug mažiau varžančių priverstinių priemonių nei laisvės atėmimas ir kad svarstoma daug kitų sankcijų, kurios neapima laisvės atėmimo. Priverstinė priemonė, kurią prašoma taikyti prieš priimant apkaltinamąjį nuosprendį, ir jame prašoma sankcija priklauso nepriklausomos prokuratūros atliekamo apkaltinimo monopoliiui.
- 37 Miškolco apylinkės prokuratūros nuomone, pažeidimo nustatymas ir taikytinos sankcijos parinkimas priklauso Vengrijos teisminių institucijų kompetencijai. Šiuo aspektu Vengrijos įstatymuose turėtų būti numatytos lygiavertės garantijos baudžiamosiose bylose, pagrįstos Europos vertybėmis.
- 38 2015 m. balandžio 21 d. Brėmeno prokuratūra paprašė pripažinti teisėtu P. Aranyosi perdavimą išduodančiajai teisminei institucijai, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn. Ji pirmiausia nurodė, kad, nors Miškolco apylinkės prokuratūra nenurodė, kokioje įkalinimo įstaigoje įtariamasis būtų įkalintas perdavimo į Vengriją atveju, vis dėlto nebuvo jokio konkretaus įrodymo, kad perdavimo atveju jis gali būti kankinamas, patirti žiaurų, nežmonišką arba žeminantį elgesį.

- 39 P. Aranyosi atstovas paprašė atmesti Brėmeno prokuratūros prašymą, nes Miškolco apylinkės prokuratūra nenurodė, kokioje įkalinimo įstaigoje įtariamasis būtų įkalintas. Todėl neįmanoma patikrinti laikymo laisvės atėmimo įstaigoje sąlygų.
- 40 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas) nurodo, kad Vengrijos pateiktas prašymas atitinka sąlygas, kurios taikomos pateikiant prašymus perduoti pagal IRG.
- 41 Veikos, kuriomis kaltinamas P. Aranyosi, visų pirma yra baudžiamasis nusikaltimas, numatytas tiek Vengrijos baudžiamojo kodekso 370 straipsnio 1 dalyje, tiek Vokietijos baudžiamojo kodekso 242 straipsnyje, 243 straipsnio 1 dalies 1 punkte bei 244 straipsnio 1 dalies 3 punkte. Abiejose valstybėse narėse už jį baudžiama ir taikoma mažiausiai vienu metų laisvės atėmimo bausmė pagal Vengrijos ir Vokietijos teisę.
- 42 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas) nuomone, vis dėlto perdavimas turėjo būti pripažintas neleistinu, nes dėl jo buvo kliūčių pagal IRG 73 straipsnį. Atsižvelgdamas į turimą informaciją, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas įsitikino, kad yra įrodymų, jog tuo atveju, jeigu P. Aranyosi būtų perduotas Vengrijos teismui, jo laisvės atėmimo sąlygos galėtų pažeisti EŽTK 3 straipsnį, pagrindines teises ir bendruosius teisės principus, įtvirtintus ESS 6 straipsnyje.
- 43 EŽTT pripažino Vengriją kalta dėl per didelio jos kalėjimuose įkalintų asmenų skaičiaus (2015 m. kovo 10 d. EŽTT sprendimas *Varga ir kt. prieš Vengriją*, Nr. 4097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13 ir 64586/13). EŽTT laikėsi nuomonės, kad konstatuota, jog Vengrijos valstybė pažeidė EŽTK 3 straipsnį, nes pareiškėjus įkalino per mažose ir perpildytose kamerose. EŽTT šią bylą laikė pavyzdine po to, kai gavo 450 panašių pareiškimų prieš Vengriją dėl nežmoniškų laisvės atėmimo sąlygų.
- 44 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas) nurodo, kad konkretūs įrodymai, jog sąlygos, kuriomis bus laikomas P. Aranyosi, jeigu bus perduotas Vengrijos institucijoms, neatitiks tarptautinėje teisėje numatytų minimalių standartų, taip pat pateikti Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą parengtoje ataskaitoje. Šis vertinimas pirmiausia paremtas per dideliu įkalintų asmenų skaičiumi, konstatuotu per 2009 ir 2013 m. vykusius vizitus.
- 45 Remdamasis šia informacija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemano galintis priimti sprendimą dėl P. Aranyosi perdavimo Vengrijos institucijoms laikantis IRG 73 straipsnyje ir Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje nustatytų ribų. Jo sprendimas iš esmės priklauso nuo atsakymo į klausimą, ar pagal Pagrindų sprendimą perdavimo kliūtį dar galima įveikti, ar ne, taikant išduodančiosios valstybės narės suteiktas garantijas. Jeigu šios kliūtis negalima įveikti tokiomis garantijomis, perdavimas yra neleistinas.
- 46 Šiomis aplinkybėmis *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad prašymas perduoti asmenį siekiant patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn yra neleistinas, jei yra svarių įrodymų kad laisvės atėmimo sąlygos išduodančiojoje valstybėje narėje pažeidžia suinteresuotojo asmens pagrindines teises ir bendruosius teisės principus, įtvirtintus ESS 6 straipsnyje, o gal šią nuostatą reikia aiškinti taip, kad tokiais atvejais vykdančioji valstybė narė sprendimą dėl perdavimo priimtinumui gali arba turi susieti su reikalavimu suteikti garantiją, kad bus laikomasi laisvės atėmimo sąlygų? Ar vykdančioji valstybė narė gali arba turi nustatyti konkrečius minimalius reikalavimus dėl laisvės atėmimo sąlygų, kurias reikalaujama užtikrinti?

2. Ar Pagrindų sprendimo 5 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad išduodančiosios teisminės institucijos taip pat gali suteikti garantijų, kad bus laikomasi laisvės atėmimo sąlygų, o gal tai yra išduodančiosios valstybės narės kompetencija?“

Byla C-659/15 PPU

- 47 R. Căldăraru yra 1985 m. gruodžio 7 d. Brašove (Rumunija) gimęs Rumunijos pilietis.
- 48 2015 m. balandžio 16 d. *Judecătoria Făgăraș* (Fegerašo pirmosios instancijos teismas) nuosprendžiu R. Căldăraru buvo nuteistas subendrinta metų ir aštuonių mėnesių laisvės atėmimo bausme už vairavimą be vairuotojo pažymėjimo.
- 49 Remiantis šio nuosprendžio motyvais, kuriuos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas išdėstė prašyme priimti prejudicinį sprendimą, ši bausmė apėmė metų trukmės laisvės atėmimo bausmę už vairavimą be vairuotojo pažymėjimo, 2013 m. gruodžio 17 d. paskirtą *Judecătoria Făgăraș* (Fegerašo pirmosios instancijos teismas) atidedant jos vykdymą.
- 50 Šis apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėjo *Curtea de Apel Brașov* (Brašovo apeliacinis teismas, Rumunija) priėmus 2015 m. spalio 15 d. sprendimą.
- 51 2015 m. spalio 29 d. *Judecătoria Făgăraș* (Fegerašo pirmosios instancijos teismas) išdavė Europos arešto orderį dėl R. Căldăraru ir į Šengeno informacinę sistemą įtraukė jo paieškos skelbimą.
- 52 R. Căldăraru buvo sulaikytas Brėmene 2015 m. lapkričio 8 d.
- 53 Tą pačią dieną *Amtsgericht Bremen* (Brėmeno apylinkės teismas) išdavė R. Căldăraru arešto orderį. Per šio teismo posėdį R. Căldăraru nurodė, kad nesutinka su supaprastinta perdavimo procedūra.
- 54 2015 m. lapkričio 9 d. Brėmeno prokuratūra paprašė jį sulaikyti „ekstradicijos tikslu“.
- 55 2015 m. lapkričio 11 d. sprendimu *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas) patenkino šį prašymą. Šis teismas laikėsi nuomonės, kad R. Căldăraru sulaikymas „ekstradicijos tikslu“ neatrodo esantis „iš karto neleistinas“ pagal IRG 15 straipsnio 2 dalį, ir pateisindamas R. Căldăraru sulaikymą „ekstradicijos tikslu“ pagal IRG 15 straipsnio 1 dalį konstatavo, kad yra pavojus, jog šis vengs perdavimo Rumunijos institucijoms procedūros.
- 56 2015 m. lapkričio 20 d. Brėmeno prokuratūra paprašė pripažinti R. Căldăraru perdavimą Rumunijos institucijoms leistinu. Be to, ši institucija paminėjo, kad *Judecătoria Făgăraș* (Fegerašo pirmosios instancijos teismas) negalėjo nurodyti, kokioje laisvės atėmimo įstaigoje Rumunijoje R. Căldăraru turėtų būti įkalintas.
- 57 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas) nurodo, kad Rumunijos pateiktas prašymas atitinka sąlygas, kurios taikomos pateikiant prašymus perduoti pagal IRG.
- 58 Veikos, kuriomis kaltinamas R. Căldăraru, pirmiausia yra baudžiamasis nusikaltimas pagal 2002 m. Rumunijos įstatymo Nr. 195 86 straipsnį ir Vokietijos kelių eismo įstatymo (*Straßenverkehrsgesetz*) 21 straipsnį. Abiejose valstybėse narėse už jį baudžiama ir taikoma mažiausiai keturių mėnesių laisvės atėmimo bausmė.

- 59 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmeno apeliacinis apygardos teismas) nuomone, vis dėlto perdavimas turėjo būti pripažintas neleistinu, nes dėl jo buvo kliūčių pagal IRG 73 straipsnį. Atsižvelgdamas į turimą informaciją, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad yra įrodymų, jog tuo atveju, jeigu R. Căldăraru būtų perduotas, jo laisvės atėmimo sąlygos pažeistų EŽTK 3 straipsnį, pagrindines teises ir bendruosius teisės principus, įtvirtintus ESS 6 straipsnyje.
- 60 Keliais iš 2014 m. birželio 10 d. priimtų sprendimų EŽTT pripažino Rumuniją kalta dėl per didelio jos kalėjimuose įkalintų asmenų skaičiaus (EŽTT, *Voicu prieš Rumuniją*, Nr. 22015/10; *Bujorean prieš Rumuniją*, Nr. 13054/12; *Constantin Aurelian Burlacu prieš Rumuniją*, Nr. 51318/12 ir *Mihai Laurențiu Marin prieš Rumuniją*, Nr. 79857/12). EŽTT laikėsi nuomonės, kad konstatuota, jog Rumunijos valstybė pažeidė EŽTK 3 straipsnį, nes pareiškėjus įkalino per mažose, perpildytose, nešildomose, nešvariose kamerose be karšto vandens praustis duše.
- 61 *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmono apeliacinis apygardos teismas) nurodo, kad konkretūs įrodymai, jog sąlygos, kuriomis bus laikomas R. Căldăraru, jeigu bus perduotas Rumunijos institucijoms, neatitiks tarptautinėje teisėje numatytų minimalių standartų, taip pat pateikti Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą parengtoje ataskaitoje. Šis vertinimas pirmiausia paremtas per dideliu įkalintų asmenų skaičiumi, konstatuotu per 2014 m. birželio 5–17 d. įvykusius vizitus.
- 62 Remdamasis šia informacija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemano galintis priimti sprendimą dėl R. Căldăraru perdavimo Rumunijos institucijoms laikantis IRG 73 straipsnyje ir Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje nustatytų ribų. Jo sprendimas iš esmės priklauso nuo atsakymo į klausimą, ar pagal Pagrindų sprendimą perdavimo kliūtį dar galima įveikti, ar ne, taikant išduodančiosios valstybės narės suteiktas garantijas. Jeigu šios kliūtis negalima įveikti tokiomis garantijomis, perdavimas yra neleistinas.
- 63 Šiomis aplinkybėmis *Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen* (Brėmono apeliacinis apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad prašymas perduoti asmenį siekiant patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn yra neleistinas, jei yra svarių įrodymų kad laisvės atėmimo sąlygos išduodančiojoje valstybėje narėje pažeidžia suinteresuotojo asmens pagrindines teises ir bendruosius teisės principus, įtvirtintus ESS 6 straipsnyje, o gal šią nuostatą reikia aiškinti taip, kad tokiais atvejais vykdančioji valstybė narė sprendimą dėl perdavimo priimtinumui gali arba turi susieti su reikalavimu suteikti garantiją, kad bus laikomasi laisvės atėmimo sąlygų? Ar vykdančioji valstybė narė gali arba turi nustatyti konkrečius minimalius reikalavimus dėl laisvės atėmimo sąlygų, kurias reikalaujama užtikrinti?
2. Ar Pagrindų sprendimo 5 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad išduodančiosios teisminės institucijos taip pat gali suteikti garantijų, kad bus laikomasi laisvės atėmimo sąlygų, o gal tai yra išduodančiosios valstybės narės kompetencija?“

Procesas Teisingumo Teisme

Byla C-404/15

- 64 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė, kad būtų pritaikyta Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatyta prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra.

- 65 Grįsdamas prašymą šis teismas nurodė, kad P. Aranyosi buvo laikinai sulaikytas remiantis Vengrijos institucijų išduotu Europos arešto orderiu, bet šiuo metu neįkalintas, nes Brėmeno prokuratūra nurodė paleisti jį į laisvę, kadangi tada dėl jo socialinių ryšių nebuvo numatyto pavojaus, kad jis pabėgs.
- 66 Atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone Teisingumo Teismo ketvirtoji kolegija 2015 m. liepos 31 d. nusprendė, kad nėra reikalo tenkinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymo byloje C-404/15 taikyti prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 67 2015 m. rugpjūčio 4 d. sprendimu Teisingumo Teismo pirmininkas bylai C-404/15 suteikė pirmenybę.

Byla C-659/15 PPU

- 68 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė, kad būtų pritaikyta Procedūros reglamento 107 straipsnyje numatyta prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra.
- 69 Grįsdamas prašymą šis teismas nurodė, kad R. Căldăraru buvo laikinai sulaikytas remiantis Rumunijos institucijų išduotu Europos arešto orderiu ir kad šiuo metu jis suimtas pagal šį arešto orderį siekiant jį perduoti šioms institucijoms. Jis pridūrė, kad R. Căldăraru įkalinimo pagrindumas priklauso nuo Teisingumo Teismo atsakymo į prejudicinius klausimus.
- 70 Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-659/15 PPU susijęs su Pagrindų sprendimo, patenkančio į ESV sutarties trečiosios dalies V antraštinės dalies „Laisvė, saugumo ir teisingumo erdvė“ sritį, aiškinimu. Taigi jis gali būti nagrinėjamas pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. Be to, R. Căldăraru šiuo metu atimta laisvė, ir jo laikymas laisvės atėmimo įstaigoje priklauso nuo Teisingumo Teismo atsakymo į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus.
- 71 Šiomis aplinkybėmis atsižvelgusi į teisėjo pranešėjo siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone Teisingumo Teismo trečioji kolegija 2015 m. gruodžio 16 d. nusprendė tenkinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymą nagrinėti bylą C-659/15 PPU pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 72 Be to, buvo nuspręsta bylą C-659/15 PPU ir bylą C-404/15 dėl jos sąsajos su pirmąja paskirti nagrinėti Teisingumo Teismo didžiajai kolegijai.
- 73 Dėl šios sąsajos, patvirtintos per teismo posėdį, bylas C-404/15 ir C-659/15 PPU reikia sujungti, kad būtų priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

- 74 Prejudiciniais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad, esant svarių argumentų dėl laikymo laisvės atėmimo įstaigose išduodančioje valstybėje narėje sąlygų nesuderinamumo su pagrindinėmis teisėmis, ypač su Chartijos 4 straipsniu, vykdančioji teisminė institucija gali arba turi atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą dėl asmens siekiant patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn arba įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, arba ar ji gali ar turi šio asmens perdavimo atveju gauti iš išduodančiosios valstybės narės informaciją, leidžiančią užtikrinti šių laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygų suderinamumą su pagrindinėmis teisėmis. Be to, jis klausia, ar

Pagrindų sprendimo 5 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad tokią informaciją gali pateikti išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, o gal šios informacijos pateikimas priskiriamas prie šios valstybės narės nustatytos kompetencijos.

- 75 Pirmiausia reikia priminti, kad Pagrindų sprendimu, kaip ypač matyti iš jo 1 straipsnio 1 ir 2 dalių, taip pat iš 5 ir 7 konstatuojamųjų dalių, siekiama daugiašalę ekstradicijos sistemą tarp valstybių narių pakeisti tarpusavio pripažinimo principu pagrįsta nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų, siekiant įvykdyti baudžiamuosius nuosprendžius arba šių asmenų persekiojimą, sistema (žr. Sprendimo *West*, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, 54 punktą; Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 36 punktą; Sprendimo *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 34 punktą ir Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 27 punktą).
- 76 Taigi, Pagrindų sprendime nustačius naują, paprastesnę ir veiksmingesnę nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą, siekiama palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą ir taip norima prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, remiantis tarp valstybių narių turinčiu egzistuoti aukštu tarpusavio pasitikėjimo laipsniu (žr. Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 37 punktą; Sprendimo *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 35 punktą ir Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 28 punktą).
- 77 Savo ruožtu tarpusavio pripažinimo principas, kuriuo pagrįsta Europos arešto orderio sistema, grindžiamas valstybių narių abipusio pasitikėjimo principu, kad jų atitinkamos nacionalinės teisės sistemos gali užtikrinti lygiavertę ir veiksmingą pagrindinių teisių, pripažįstamų Sąjungos lygiu, visų pirma Chartijoje, apsaugą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 50 punktą ir pagal analogiją, kiek tai susiję su teismų bendradarbiavimu civilinėse bylose, Sprendimo *Aguirre Zarraga*, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, 70 punktą).
- 78 Valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principui ir tarpusavio pripažinimo principui Sąjungos teisėje tenka esminė svarba, nes jie leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Kalbant konkrečiau, tarpusavio pasitikėjimo principas, be kita ko, reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių (šiuo klausimu žr. Nuomonės Nr. 2/13, EU:C:2014:2454, 191 punktą).
- 79 Pagrindų sprendimo reglamentuojamoje srityje tarpusavio pripažinimo principas, kuris, kaip pirmiausia matyti iš šio sprendimo 6 konstatuojamosios dalies, yra teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose „kertinis akmuo“, įtvirtintas Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje, pagal kuri valstybės narės iš principo privalo vykdyti Europos arešto orderį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 80 Iš to matyti, kad vykdančiosios teisminės institucijos gali atsisakyti vykdyti tokį orderį tik išsamiai išvardytais privalomojo nevykdymo atvejais, numatytais Pagrindų sprendimo 3 straipsnyje, arba neprivalomojo nevykdymo atvejais, numatytais Pagrindų sprendimo 4 ir 4a straipsniuose. Be to, Europos arešto orderio vykdymas gali būti susietas tik su viena Pagrindų sprendimo 5 straipsnyje nustatytų ribojamųjų sąlygų (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 81 Šiomis aplinkybėmis svarbu pažymėti, kad Pagrindų sprendimo 10 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog Europos arešto orderio mechanizmo įgyvendinimą galima sustabdyti tik tuo atveju, jei valstybė narė sunkiai ir nuolat pažeidžia ESS 2 straipsnyje nurodytas vertybes, ir laikantis ESS 7 straipsnyje numatytos procedūros.
- 82 Taip pat pasakytina, jog, pirma, Teisingumo Teismas pripažino, kad valstybių narių tarpusavio pripažinimo ir pasitikėjimo principų apribojimai gali būti nustatyti tik „išimtinėmis aplinkybėmis“ (šiuo klausimu žr. Nuomonės Nr. 2/13, EU:C:2014:2454, 191 punktą).

- 83 Antra, iš Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalies matyti, kad šis sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises, visų pirma įtvirtintas Chartijoje.
- 84 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Chartijos 51 straipsnio 1 dalies, reikalavimas laikytis Chartijos 4 straipsnio dėl kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimo taikomas valstybėms narėms ir kartu jų teismams, įgyvendinantiems Sąjungos teisę, t. y. ir tuo atveju, kai išduodančioji ir vykdančioji teisminės institucijos taiko nacionalines nuostatas, priimtas vykdamas Pagrindų sprendimą (pagal analogiją žr. Sprendimo *Dereci ir kt.*, C-256/11, EU:C:2011:734, 72 punktą ir Sprendimo *Peftiev ir kt.*, C-314/13, EU:C:2014:1645, 24 punktą).
- 85 Chartijos 4 straipsnyje numatytas kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas yra absoliutus, nes jis glaudžiai susijęs su Chartijos 1 straipsnyje nurodytu žmogaus orumo gerbimu (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Schmidberger*, C-112/00, EU:C:2003:333, 80 punktą).
- 86 Chartijos 4 straipsnyje užtikrinamos teisės absoliutus pobūdis patvirtintas EŽTT 3 straipsnyje, kurį atitinka minėtas Chartijos 4 straipsnis. Kaip matyti iš EŽTK 15 straipsnio 2 dalies, negalima nukrypti nuo EŽTK 3 straipsnio.
- 87 Chartijos 1 ir 4 straipsniuose ir EŽTK 3 straipsnyje įtvirtinta viena iš pagrindinių Sąjungos ir jos valstybių narių vertybių. Dėl šios priežasties bet kokiomis aplinkybėmis, įskaitant kovos su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu atvejus, EŽTK absoliučiai draudžia kankinimą ir nežmonišką ar žeminantį elgesį arba baudimą, neatsižvelgiant į atitinkamo asmens elgesį (žr. 2015 m. rugsėjo 28 d. EŽTT sprendimo *Bouyid prieš Belgiją*, Nr. 23380/09, 81 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 88 Todėl kai vykdančiosios valstybės narės teisminė institucija turi duomenų apie realų nežmoniško arba žeminančio elgesio pavojų išduodančiosios valstybės laisvės atėmimo įstaigose laikomiems asmenims, pagal Sąjungos teisėje užtikrinamą pagrindinių teisių apsaugos standartą, ypač Chartijos 4 straipsnį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, 59 ir 63 punktus ir Nuomonės Nr. 2/13, EU:C:2014:2454, 192 punktą), ji privalo įvertinti šio pavojaus egzistavimą ir priimti sprendimą dėl Europos arešto orderyje nurodyto asmens perdavimo išduodančiosios valstybės narės institucijoms. Vykdamas tokį orderį su susijusiu asmeniu negali būti nežmoniškai arba žeminančiai elgiamasi.
- 89 Šiuo tikslu vykdančioji teisminė institucija pirmiausia turi remtis objektyviais, patikimais ir tinkamai atnaujintais duomenimis apie išduodančioje valstybėje narėje vyraujančias laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygas, įrodančiais realius sisteminius ar apibendrintus trūkumus, susijusius su tam tikromis asmenų grupėmis arba su tam tikrais sulaikymo centrais. Šie duomenys visų pirma turi būti gaunami iš tarptautinių teismų, pavyzdžiui, EŽTT, sprendimų, išduodančiosios valstybės narės teismų sprendimų ir sprendimų, ataskaitų ir kitų dokumentų, parengtų Europos Tarybos arba Jungtinių Tautų sistemai priklausančių organų.
- 90 Šiuo klausimu iš EŽTT praktikos matyti, kad EŽTK 3 straipsnyje valstybės narės, kurios teritorijoje asmuo sulaikytas, institucijoms nustato pozityvią pareigą užtikrinti, kad kalinys būtų laikomas sąlygomis, kuriomis garantuojama pagarba žmogaus orumui, kad priemonės vykdymo tvarka suinteresuotajam asmeniui nekeltų tokio sunkumo nepatogumų arba išbandymų, kuris viršija neišvengiamą kančios, susijusios su sulaikymu, lygį, ir kad atsižvelgiant į praktinius įkalinimo reikalavimus būtų tinkamai užtikrinta kalinio sveikata ir gerovė (žr. 2013 m. sausio 8 d. EŽTT sprendimo *Torreggiani ir kiti prieš Italiją*, Nr. 43517/09, 46882/09, 55400/09, 57875/09, 61535/09, 35315/10 ir 37818/10, 65 punktą).
- 91 Vis dėlto konstatavus realų nežmoniško arba žeminančio elgesio pavojų dėl bendrųjų laisvės atėmimo išduodančiojoje valstybėje narėje sąlygų negalima automatiškai atsakyti vykdyti Europos arešto orderį.

- 92 Konstatavus tokį pavojų, paskui dar reikia, kad vykdančioji teisminė institucija konkrečiai ir tiksliai įvertintų, ar yra svarių ir neginčijamų motyvų manyti, kad suinteresuotasis asmuo patirs šį pavojų dėl jo laisvės atėmimo sąlygų, numatytų išduodančiojoje valstybėje narėje.
- 93 Vien tai, kad yra duomenų, įrodančių sisteminius ar apibendrintus trūkumus, susijusius su tam tikromis asmenų grupėmis arba su tam tikrais sulaikymo centrais, kiek tai susiję su laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygomis išduodančiojoje valstybėje narėje, nebūtinai reiškia, kad konkrečiu atveju susijęs asmuo patirs nežmonišką arba žeminantį elgesį, jei bus perduotas šios valstybės narės institucijoms.
- 94 Todėl siekdama užtikrinti Chartijos 4 straipsnio laikymąsi individualiu asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, atveju vykdančioji teisminė institucija, kuri turi objektyvių, patikimų, tikslių ir tinkamai atnaujinamų duomenų apie tokius trūkumus, turi patikrinti, ar bylos aplinkybėmis yra svarių ir neginčijamų motyvų manyti, kad perduotas išduodančiajai valstybei narei šis asmuo patirs realų nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip jis suprantamas pagal šį straipsnį, pavojų.
- 95 Šiuo tikslu minėta institucija, taikydama Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalį, turi paprašyti išduodančiosios valstybės narės teisminės institucijos skubiai pateikti bet kokią reikalingą papildomą informaciją apie sąlygas, kuriomis numatyta atitinkamą asmenį laikyti šios valstybės narės laisvės atėmimo įstaigoje.
- 96 Šis prašymas taip pat gali būti susijęs su galimais nacionaliniais arba tarptautiniais laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygų, susijusių, pavyzdžiui, su apsilankymais bausmės vykdymo įstaigose, kontrolės mechanizmais išduodančiojoje valstybėje narėje, kurie leidžia įvertinti aktualią laikymo šiose įstaigose sąlygų situaciją.
- 97 Pagal Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalį vykdančioji teisminė institucija gali nustatyti terminą, iki kurio turi gauti prašomą papildomą informaciją iš išduodančiosios teisminės institucijos. Šis terminas turi atitikti konkretų bylos atvejį, siekiant suteikti tai institucijai laiko, kurio reikia šiai informacijai surinkti, ir ji prireikus gali šiuo tikslu prašyti valstybės narės centrinės institucijos arba vienos centrinių institucijų pagalbos, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 7 straipsnį. Pagal Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalį nustatant šį terminą vis dėlto turi būti atsižvelgiama į būtinybę laikytis Pagrindų sprendimo 17 straipsnyje nustatytų terminų. Išduodančioji teisminė institucija turi pateikti šią informaciją vykdančiajai teisminei institucijai.
- 98 Jeigu atsižvelgusi į pagal Pagrindų sprendimo 15 straipsnio 2 dalyje pateiktą informaciją ir bet kokią kitą vykdančiosios teisminės institucijos turimą informaciją ši institucija gali konstatuoti, kad asmeniui, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, kyla realus nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojus, nurodytas šio sprendimo 94 punkte, šio orderio vykdymas turi būti atidedamas, bet jo negali būti atsisakoma (pagal analogiją žr. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 38 punktą).
- 99 Kai ši institucija nusprendžia atidėti tokį vykdymą, vykdančioji valstybė narė apie tai praneša Eurojustui pagal Pagrindų sprendimo 17 straipsnio 7 dalį ir nurodo vėlavimo priežastis. Be to, pagal šią nuostatą valstybė narė, patirianti nuolatinį kitos valstybės narės vėlavimą, susijusį su Europos arešto orderio vykdymu, dėl pirmesniame punkte nurodytų motyvų, apie tai praneša Tarybai siekdama, kad būtų įvertinta, kaip valstybių narių lygiu įgyvendinamas šis Pagrindų sprendimas.
- 100 Taip pat pagal Chartijos 6 straipsnį vykdančioji teisminė institucija gali priimti sprendimą laikyti susijusį asmenį laisvės atėmimo įstaigoje tik tam, kad Europos arešto orderio vykdymo procedūra būtų vykdoma pakankamai kruopščiai, ir dėl to įkalinimo trukmė nėra pernelyg ilga (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 58–60 punktus). Dėl asmenų, dėl kurių priimtas Europos arešto orderis siekiant juos patraukti baudžiamojon atsakomybėn, pasakytina, kad ši institucija turi tinkamai atsižvelgti į Chartijos 48 straipsnyje užtikrinamą nekaltumo prezumpcijos principą.

- 101 Šiuo klausimu vykdančioji teisminė institucija turi laikytis Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje numatyto proporcingumo reikalavimo, kiek jis susijęs su bet kokios joje numatytos teisės ar pareigos apribojimu. Europos arešto orderio išdavimas negali pateisinti susijusio asmens laikymo laisvės atėmimo įstaigoje be nustatyto termino.
- 102 Bet kuriuo atveju, jeigu vykdančioji teisminė institucija, atlikusi šio sprendimo 100 ir 101 punktuose minėtą kontrolę, padaro išvadą, kad turi nutraukti prašomo perduoti asmens įkalinimą, pagal Pagrindų sprendimo 12 straipsnį ir 17 straipsnio 5 dalį ji turi pasirūpinti, kad šis asmuo būtų laikinai paleistas taikant bet kokias priemones, kurias ji laikytų būtinomis siekiant išvengti jo slapstymosi, ir užtikrinti efektyviam jo perdavimui būtinas materialiąsias sąlygas, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl Europos arešto orderio vykdymo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 61 punktą).
- 103 Jeigu remiantis vykdančiosios teisminės institucijos iš išduodančiosios teisminės institucijos gauta informacija atmetamas realus pavojus, kad susijęs asmuo patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį išduodančiojoje valstybėje narėje, vykdančioji teisminė institucija, laikydama Pagrindų sprendime nustatytą terminų, turi priimti sprendimą dėl Europos arešto orderio vykdymo, nepažeisdama perduoto susijusio asmens galimybės išduodančiojoje valstybėje narėje pasinaudoti teisinės gynybos priemonėmis, leidžiančiomis ginčyti jo laikymo šios valstybės narės bausmių vykdymo įstaigoje sąlygų teisėtumą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 50 punktą).
- 104 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pateiktus klausimus reikia atsakyti: Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalis, 5 straipsnis ir 6 straipsnio 1 dalis aiškintini taip, kad, esant objektyvių, patikimų, tikslių ir tinkamai atnaujinamų duomenų apie sisteminius ar apibendrintus trūkumus dėl tam tikrų asmenų grupių arba tam tikrų sulaikymo centrų, kiek tai susiję su laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygomis išduodančiojoje valstybėje narėje, vykdančioji teisminė institucija turi konkrečiai ir tiksliai patikrinti, ar yra svarių ir neginčijamų motyvų manyti, kad asmuo, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis siekiant patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn arba įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, dėl laikymo šios valstybės narės laisvės atėmimo įstaigoje sąlygų patirs realų nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 4 straipsnį, pavojų, jeigu bus perduotas šiai valstybei narėi. Šiuo tikslu ji turi paprašyti išduodančiosios teisminės institucijos pateikti papildomos informacijos, ir ši po to, kai prireikus gavo valstybės narės centrinės institucijos arba vienos iš centrinių institucijų pagalbą, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 7 straipsnį, turi pateikti šią informaciją laikydama tokia prašyme numatytą terminų. Vykdančioji teisminė institucija turi atidėti savo sprendimo dėl atitinkamo asmens perdavimo priėmimą, kol gaus papildomos informacijos, leidžiančios jai atmesti tokį pavojų. Jeigu šis pavojus negali būti atmestas per protingą terminą, ši institucija turi nuspręsti, ar reikia nutraukti perdavimo procedūrą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 105 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu [Pagrindų] sprendimu 2009/299/TVR, 1 straipsnio 3 dalį, 5 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad, esant objektyvių, patikimų, tikslių ir tinkamai atnaujinamų duomenų apie sisteminius ar apibendrintus trūkumus dėl tam tikrų asmenų grupių arba tam tikrų sulaikymo centrų, kiek tai susiję su laikymo laisvės atėmimo įstaigose sąlygomis

išduodančioje valstybėje narėje, vykdančioji teisminė institucija turi konkrečiai ir tiksliai patikrinti, ar yra svarių ir neginčijamų motyvų manyti, kad asmuo, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis siekiant patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn arba įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, dėl laikymo šios valstybės narės laisvės atėmimo įstaigoje sąlygų patirs realų nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip jis suprantamas pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnį, pavojų, jeigu bus perduotas šiai valstybei narei. Šiuo tikslu ji turi paprašyti išduodančiosios teisminės institucijos pateikti papildomos informacijos, ir ši po to, kai prireikus gavo valstybės narės centrinės institucijos arba vienos iš centrinių institucijų pagalbą, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 7 straipsnį, turi pateikti šią informaciją laikydamosi tokiam prašyme numatytą terminą. Vykdančioji teisminė institucija turi atidėti savo sprendimo dėl atitinkamo asmens perdavimo priėmimą, kol gaus papildomos informacijos, leidžiančios jai atmesti tokį pavojų. Jeigu šis pavojus negali būti atmetas per protingą terminą, ši institucija turi nuspręsti, ar reikia nutraukti perdavimo procedūrą.

Parašai.